

LIEFDE VOOR
Dahlia's

KATJA STARING – LINDA VAN DER SLOT – MARLIES WEIJERS

TERRA

Inhoud

Voorwoord	9
Introductie	11
Historie	19
De kwekerij	41
Kleuren en vormen	69
Tuinieren	171
Vind je favoriet	209

Dahlia olala...

Ze heeft iets bijzonders. Ze heeft de X-factor. Ze is een excentrieke diva, maar ook een wiskundig wonder. De dahlia, olala, dat is een bloem die in het oog springt. Ze heeft duizenden gezichten en evenzovele gedaantes. Ze toont zich in talloze kleuren, in excentrieke vormen. En wat is ze gul. Maandenlang geeft ze alles wat ze heeft!

Hoe kan het dat de dahlia lange tijd uit de gratie was en nu ineens helemaal terug is? Ooit hadden oude volkstuiniers de bloem in keurige rijtjes naast de bloemkool, spruiten en wortelen staan. Misschien hadden de bloemen daarom een wat burgerlijk imago. Maar met de opkomst van de kleinschalige *farmer florists*, die over de hele wereld ambachtelijk bloemen telen en hun prachtteelt delen op sociale media, heeft de bloem het cachet gekregen dat ze verdient.

Gelukkig zijn al die jaren uitvinders, telers en liefhebbers de dahlia blijven aanbidden. Ze hebben haar veredeld en zo zijn er stilletjes duizenden nieuwe soorten bijgekomen. Kleine pompons, kolossale schotels, wufte cactussen en ingetogen sterren.

Wij zijn dahliafans en we nemen je mee in onze wereld van de Nederlandse dahlia.

Loeigroot, piepklein, met een paar blaadjes of rijk gevuld. In deftig ivoor, dromerig paars of dertel oranje. Dahlia's zijn er in duizenden vormen, kleuren en maten. Wij vinden ze allemaal prachtig.

VARIATIE

Kleuren en vormen

Tallose gedaantes

ZOVEEL TE KIEZEN

Tienduizenden soorten, tallose vormen en ontelbare kleuren – die iedereen weer een andere naam geeft. Hoe houd je al die dahlia's uit elkaar? Daarvoor hebben officiële instanties dahlia's in klassen verdeeld. Zo kan iedereen in de internationale handel er met elkaar helder over communiceren. Maar wij delen de dahlia liever in op haar eigenschappen, haar verschillende karakters, haar weelderige vormen en spetterende tinten.

Onze missie is liefhebbers te inspireren, zonder te diep op technische en historische details in te gaan. Daarover is online volop informatie te vinden. Wij laten ons liever leiden door kleur, vorm, emotie en mooie verhalen.

Smaken en meningen

Iedereen kijkt anders naar dahlia's. De plukbloemenkweker wil genoeg lange stelen. De bloemist wil bloemen die mooi in een boeket passen en lang op de vaas blijven staan. De tuinier wil een dahlia die matcht met andere planten. De groenbeheerder wil een dahlia die onderhoudsloos in vorm blijft in een plantsoen. Een veredelaar wil met zijn 'nieuwe' dahlia de wereld veroveren.

Geval uit de praktijk. Op de velden van de kwekerij stond een eigenwijze oranje-gele dahlia, met ongelijke bloemen in vorm én kleur. Handelaren, telers en veredelaars keken er hoofdschuddend naar. Maar alle 'gewone liefhebbers' die langs deze olijkerd kwamen, waren laaiend enthousiast. Smaken en meningen verschillen. We gaan het zien, of deze uiteindelijk op de markt komt...

De familie

Dahlia's behoren tot het plantengeslacht Compositae, samengesteldbloemigen. Het geslacht *Dahlia* heeft twaalf soorten, die allemaal uit Midden-Amerika stammen, met name uit Mexico. De dahlia valt onder

de Asteraceae, een heel grote plantfamilie die over de hele wereld soorten kent. Deze naam verwijst naar 'asteroïde', oftewel het uiterlijk van een ster met daaromheen stralende blaadjes. Zonnebloemen, asters, kamille, goudbloem, zinnia's en margrietten behoren ook tot die familie.

Maar hoe kunnen er uit die paar soorten die destijds uit Mexico kwamen, zo ongelooflijk veel verschillende dahlia's zijn ontstaan? Dat heeft te maken met de genen.

Genenwonder

Dahlia's zijn *octoploïde* (octo is acht, net als in octopus). Dat is een biologische term voor acht setjes van bepaalde chromosomen. Dat is veel meer dan andere planten in zich dragen. Het betekent dat dahlia's ongebreideld kunnen muteren, wat nog eens wordt versterkt door springende genen (*transposons*). Zo kon die enorme diversiteit ontstaan in *cultivars*, bloemtypes. In het officiële wereldwijde dahlieregister staan nu meer dan 62.000 cultivars geregistreerd en dan bestaan er nog talloze niet-geregistreerde dahlia's.

Dahlia El Santo

Van knol tot knop

MEER DAN EEN BLOEM

Bij de dahlia gaat het natuurlijk om de bloem, toch heeft de plant nog een aantal andere onderdelen die interessant zijn om te leren kennen.

Knol

Ook al zou je het niet zeggen als je die bruine knollen oppervlakkig bekijkt, er zit per soort zeker verschil in. Sommige knollen zijn lang en dun, sommige zijn kort en bol, sommige zijn knotsgroot, en sommige blijven klein. Het is verder niet zo dat een grote knol altijd een grote plant voortbrengt.

De knol is de voedselbron waaruit de plant zich kan ontwikkelen.

Steel

De steel is hol en bestaat uit segmenten waartussen de steel zich vernauwt en sluit. Er zijn groene stelen en donkerrode of zelfs bronskleurige stelen, net als het blad.

Dahlia's verschillen aanzienlijk in hoogte. Van boomgrootte (*Dahlia imperiales*) tot laagblijvers van 25 centimeter hoogte.

Afgelopen decennia zijn met doorkweken alleen variëteiten overgebleven waarvan de bloemgrootte in evenwicht is met de plantgrootte.

Ruikertje

Vaak hoor je mensen zeggen dat dahlia's niet geuren, maar wij vinden ze wel degelijk ruiken. Anders dan de bedwelmende rozen- of leliegeur, heeft de dahlia wel degelijk een frisse zweem. De 'Mexican Star' ruikt naar... chocolade! Dat komt door de kruising met de chocolade-cosmea (*Cosmos atrosanguineus*), een andere bloemsoort die verwantschappen toont met de dahlia.

Blad

De plantbladeren zijn soms dun, maar kunnen ook dik, leerachtig of zelfs wat ruw aanvoelen. Ze zijn gekarteld aan de randen, per plant variërend van een bijna gladde rand tot een diep getande. Aan één plant kunnen jongere bladeren in vorm verschillen van oudere bladeren.

De meeste dahlia's hebben groene stelen en bladeren. Het donkerrood en bronskleurige in steel en blad is vooral bij tuiniers geliefd, want dat geeft een interessante aanblik in een border.

Knop

Ook de ontluikende dahliaknoppen zijn fascinerend.

Hoe herken je het verschil tussen een uitgebloeide knop en een jonge bloemknop? De zaadknop (uitgebloeide bloem) heeft een puntvorm en de bloemknop is bol (zie ook pagina 185).

Bloemen

En dan: de bloemen, daar gaat het al 500 jaar om, om die duizenden soorten. Hoe word je daar wijs uit? Door je gevoel en je smaak te laten spreken.

Dahlia's met donker blad

Gallery La Tour

Karma Choc

Orange Pekoe

Sunshine

Wishes N Dreams

KLEUREN

Dahlia's zijn er in bijna alle kleuren. Maar hoe beschrijf je een kleur zodat iedereen snapt wat je bedoelt?

Rood, geel en blauw zijn de primaire kleuren waaruit alle andere kleuren ontstaan. Weinig bloemsoorten, behalve misschien het viooltje en de primula, dragen alle drie deze kleuren in zich.

Eeuwenlang proberen kwekers al een zwarte tulp, blauwe roos, gele siererwt en blauwe dahlia te telen. In Engeland werd er zelfs flink prijzengeld op die laatste gezet. Maar helaas, dahlia's missen nu eenmaal het pigment om blauw voort te brengen.

De eerste witte dahlia's werden in 1809 aan het publiek gepresenteerd. Inmiddels zijn er dahlia's in wit, crème, roze, geel, oranje, paars, lila, rood en alles daartussenin. Als je deze pigmenten mengt, kun je heel veel kleurvariatie teweegbrengen. Sommige bloemen hebben één kleur, andere bestaan uit meer tinten, meestal twee. Soms heeft een bloem duidelijk verschillend gekleurde straalbloemblaadjes, bij andere bloemen vloeit de kleur geleidelijk over. Ook kan het zijn dat een bloem aan de achterkant en voorkant een andere tint laat zien. Verder kunnen er streepjes, vlekken en spatten op de bloemblaadjes zitten.

Het is altijd lastig om een kleur te benoemen. Is het paars of roze? Is het crème of ecru? Wij spreken liever van zes kleurkarakters: engelachtig, liefdevol, magisch, sprankelend, expressief en mysterieus.

1

2

4

3

5

7

6

8

MET
LICHTE
KLEUREN
MAAK JE
EEN
DELICATE
MIX

ENGELACHTIG

Wit is een spirituele kleur. Die staat voor verlichting en contact met het hogere. In veel culturen worden witte bloemen gebruikt tijdens de rouwperiode, zoals in Griekenland en China. In andere landen staan witte en lichte bloemen juist voor maagdelijkheid, reinheid, onschuld en trouw, dus daar worden ze veel in bruidsboeketten gebruikt. Wit staat ook voor eenvoud en rust, en wordt daarom graag in minimalistische interieurs toegepast. Dahlia's in wit, crème en pastel zijn verfijnd en klassiek. Je kunt met deze lichte kleuren delicate combinaties maken. Ook doen ze het goed met een donkere tint als tegenhanger.

1. Ferncliff Illusion
2. My Love
3. Café au Lait
4. White Onesta
5. Maya
6. Lady Liberty
7. Pink Magic
8. Diana's Memory
9. Shiloh Noelle

COLOFON

© 2020

Uitgeverij TERRA

Terra maakt deel uit van TerraLannoo bv

Postbus 23202

1100 DS Amsterdam, Nederland

info@terralannoo.nl

www.terra-publishing.com

 terrapublishing

 terrapublishing

Tekst en concept: Katja Staring, Linda van der Slot, Marlies Weijers

Fotografie: FAM Flower Farm, Katja Staring

Ontwerp: Hans Delnoij (binnenwerk), Annelies Dollekamp (concept en omslag)

Eerste druk, 2020

ISBN 978 90 8989 794 7

NUR 421

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.